

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Tytuł w języku rosyjskim: Библейские фразеологизмы с антропонимическим компонентом. Сопоставительное исследование на материале польского, русского и белорусского языков

Tytuł w języku polskim: Frazeologizmy biblijne z komponentem antroponimicznym. Porównanie międzyjęzykowe na materiale polskim, rosyjskim i białoruskim

Słowa kluczowe: frazeologia biblijna, biblizm, antroponim biblijny, porównanie międzyjęzykowe, apelatywizacja, ekwiwalencja frazeologiczna

Ludzkość ma skłonność do nazywania otaczającej rzeczywistości, stosując *nomen appellativum* oraz *nomen proprium*. Wartość imion własnych ujawnia się zwłaszcza w tekście Pisma Świętego, przesyconego symboliką historii postaci biblijnych, których imiona przyjmują szczególne znaczenie symboliczne w składzie jednostek frazeologicznych. Obfitość materiału biblijnego umożliwia analizę funkcjonowania komponentów antroponimicznych zawartych we frazeologii biblijnej języka polskiego, rosyjskiego i – uwzględniając niewystarczającą liczbę badań – białoruskiego.

Aktywne wykorzystywanie jednostek frazeologicznych pochodzenia biblijnego z elementem antroponimicznym w literaturze, dyskursie publicystycznym oraz potocznym wspomnianych języków, międzynarodowość antroponimów biblijnych, naukowe zainteresowanie procesem apelatywizacji w kontekście czynników zarówno językowych, jak i pozajęzykowych, rosnące zainteresowanie tematyką biblijną oraz niewystarczająca liczba źródeł leksykograficznych, brak badań dotyczących porównania biblijnych jednostek frazeologicznych zawartych w Piśmie Świętym z komponentem antroponimicznym w trzech językach słowiańskich jednocześnie – to wszystko budzi zainteresowanie oraz chęć podjęcia tej problematyki.

Prezentowana rozprawa doktorska jest próbą porównania międzyjęzykowego frazeologizmów biblijnych z komponentem antroponimicznym na materiale polskim, rosyjskim i białoruskim. Miała ona na celu ich porównanie pod kątem ekwiwalencji z zachowaniem konkretnego komponentu antroponimicznego, z uwzględnieniem czynników lingwistycznych, kulturowych i historycznych.

Dysertacja składa się z czterech rozdziałów. Pierwsze trzy poświęcone są zagadnieniom teoretycznym – omówiono zagadnienie frazeologii i onomastyki oraz ich przedmiot, a także nakreślono aspekty badania frazeologii biblijnej wraz z omówieniem biblizmu. W rozdziale czwartym skoncentrowano się na szczegółowym badaniu analitycznym, wyznaczonym tematem rozprawy. Materiał badawczy, tworzący podstawę analizy, wyekscerpowany został ze słowników frazeologicznych, encyklopedii oraz prac naukowych. Przedmiotem badań było 226 polskich frazeologizmów biblijnych, 203 rosyjskie i 57 białoruskich w postaci podstawowej. Zakres zaś obejmował też liczne frazeologizmy w postaci wariantywnej.

Do zrealizowania celu rozprawy użyto metody opisowej, polegającej na kompleksowej analizie frazeologizmów o proveniencji biblijnej. Analizę semantyczną oparto na danych słownikowych, które przedstawiały znaczenie oraz etymologię imion i jednostek frazeologicznych. Przy obliczaniu danych ilościowych posłużono się metodą analizy statystycznej. Główną metodę – porównawczą – zastosowano do wykrycia podobieństw oraz różnic frazeologizmów biblijnych z komponentem antroponimicznym w trzech językach słowiańskich: odnalezienie jednostek ekwiwalentnych, porównanie formy oraz treści frazeologizmów, jak też ich funkcjonowanie w różnych tekstach.

Przeprowadzone badania pozwalają stwierdzić, iż jednostki niemające odpowiednika w innym języku zachowują swoistą wyjątkowość, odzwierciedlają materialne i duchowe właściwości życia narodu wraz z jego sposobem myślenia, wartością moralną oraz osobliwością kulturową.

Wartość tekstu biblijnego oraz różnorodność zasobu frazeologicznego przyczyniają się do głębszego zrozumienia charakterystyki funkcjonowania frazeologii biblijnej z komponentem antroponimicznym w języku, wskazują także na celowość prowadzenia dalszych specjalistycznych badań w tym zakresie.

Wnioski poczynione podczas analizy zgromadzonego materiału badawczego mogą być pomocne w trakcie nauki języków słowiańskich na kierunkach filologicznych, w praktyce translatorskiej, w komunikacji międzyjęzykowej, jako motywacja do głębszego poznawania danego aspektu frazeologii, a także przesłanka do powstania trójjęzycznego słownika biblizmów.

14.02.2022

Agnieszka Olecka